

Verder

Flip van Doorn tijdens zijn Ronde van België. RV

Een lesje België kan best via de koers

‘Van Kuurne had ik nooit gehoord als er geen koers was geweest’, schrijft de Nederlander Flip van Doorn in ‘De Ronde van België’. En zo werd zijn boek via de wielergeschiedenis een cultuurgeschiedenis van ons land.

RIK VAN PUYMBROECK

Ongeveer toen woensdag de Waalse Pijl op gang werd geschoten, vertelde Flip van Doorn - niet Filip, maar Flip, zoals de papegaai van Jommeke - aan de telefoon vanuit het Friese stadje IJlst hoe diezelfde koers op 17 april 1985 zijn eerste fysieke kennismaking met de koers was. Hij was 17 en stond bovenaan de Muur van Hoei. Aan de start was wereldkampioen Claude Criquielion de held en dat was hij ook aan de finish. Hij won. ‘Op zijn gemak nam hij onze pennen en signeerde de kaarten waarop hij in zijn regenboogtrui poseerde’, schrijft Van Doorn. ‘Onze dag kon niet meer stuk.’

Woensdag won met Stephen Williams geen Belg. Maar met Luik-Bastenaken-Luik dat morgen het klassieke voorjaar afsluit, behoort de Waalse Pijl tot onze nationale wielergeschiedenis en zo dus ook tot onze cultuurgeschiedenis. ‘Ik wilde ook heel bewust een boek over België als geheel schrijven’, zegt Van Doorn. ‘Niet alleen over Vlaanderen. Of niet alleen over Wallonië. Je mag niet vergeten dat in de jaren twintig, toen Karel Van Wijnendaale (sportjournalist en later organisator van de Ronde van Vlaanderen, red.) over de flandriens schreef en het wielrennen bewust aan het Vlaamse gedachtegoed koppelde, Walen superieur waren in de Tour de France. De eerste zeven van de Tour van 1920 waren de Brusselaar Philippe Thys, gevolgd door zes Walen. Florennes is, met Parijs, de enige stad ter wereld die twee Tour-winnaars voortbracht.

Wie dus zegt dat ‘de koers van ons’ is, wordt al van bij de eerste van zeven etappes in het 768 pagina’s tellende boek op zijn plaats gezet. Een boek dat Van Doorn bijgeschreef, maar vooral bijeenfietste. In het voorjaar van 2022 en dat van 2023. Zes weken. Met Stijn Streuvels vertelt hij dat het per fiets móést: ‘t Is daarbij een uitstekend middel om land en volk te leren kennen.’

Iets verder schrijft Van Doorn dat zijn liefde voor de fiets ‘veel deuren in België doet openzwaaien die anders hooguit op een kier zouden blijven staan’. Anders dan in Nederland, toch hét fietsland? ‘Als een Belg een gelijkaardig boek over Nederland zou willen maken, zou ik hem aanraden over het water te komen. Per boot. Om de Nederlander écht te pakken. Wij zijn

Belgen houden meer van de koers dan van fietsers.

Flip van Doorn
Reisjournalist

wel verwend met infrastructuur zoals goede fietspaden, iets wat bij jullie in België niet zo is, maar dat is zo omdat de fiets bij ons belangrijker is voor het woon-werkverkeer. Belgen houden meer van de koers dan van fietsers.’

Karl Marx en Audrey Hepburn

Dit boek gaat niet alleen over koers. Met een proloog in Brussel, stad van Eddy Merckx, staat Van Doorn stil bij René Magritte, Leopold II, de Iguanodon bernisartensis in het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Hij citeert uit Geert Van Istendaels boek ‘Het Belgisch labyrint’. Karl Marx, Audrey Hepburn, Jacques Brel en de aanslag van 22 maart 2016 in metrostation Maalbeek passeren. De fiets is het bindmiddel. De koers een glijmiddel. Hij rijdt waar Stromae ‘dronken’ strompelde voor de clip van ‘Formidable’. Een nummer dat niet ontbreekt in een Spotify-lijst met 77 Belgische liedjes.

Wat opvalt, is Van Doorns zin voor detail. Bovenstaande voorbeelden liggen mischien voor de hand. Maar als hij in zijn derde etappe - die ‘Dwaars door Vlaanderen’ heet, zoals elke etappe naar een koers genoemd - in Baasrode door de Frans Bondelstraat rijdt, merk je zijn minutieuze voorbereiding. In Vollezele vermeldt hij exact waarom de Congoberg de Congoberg heet.

‘Voor alles wat de wielergeschiedenis betreft, werd ik geholpen door het museum Koers in Roeselare. Zijn databank is onovertroffen. Maar ik heb als reisjournalist verder altijd veel oog gehad voor die kleine feitjes en als ik de naam Congoberg hoor, dan roept dat vraagtekens bij me op.’ Voor

la petite histoire: aan de voet van deze helling in Vollezele woonden hoofdzakelijk mijnwerkers die in Charleroi en La Louvière gingen werken en ‘s avonds met zwarte gezichten naar huis kwamen. Zo kreeg de wijk de bijnaam, in de 19de eeuw, een tijdvak waarin die connotatie nog geen vragen oproep.

In de vierde etappe, ‘Kuurne-Brussel-Kuurne’, komt hij door Peutie gereden. Dat ligt ver buiten het parcours van de echte koers, maar Van Doorn rijdt koersen met omwegen en in thema’s. Als hij door Peutie, een deelgemeente van Vilvoorde rijdt, schrijft hij: ‘Met de foto van het plaatsnaambord heb ik het kwartet dat bestaat uit Aalst, Zwevezele en Genoelselderen compleet, de plaatsen die Raymond van het Groenewoud bezingt in ‘Je veux de l’amour.’ Hij lacht. ‘Dat was een beetje een zijproject, maar het was een song die ik van in mijn jeugd kende.’

U schrijft ook dat u nooit van Kuurne zou hebben gehoord als er geen koers was geweest. Was koers altijd al een vorm van citymarketing?

Flip van Doorn: ‘Zeker. En dat is het grote voordeel van deze aanpak. Als ik een traditioneel boek over België had willen schrijven, was ik naar Antwerpen, Luik of Gent gereden. Aan Kuurne zou ik niet hebben gedacht. Nu was ik er toevallig op marktdag. Om 10 uur ‘s ochtends zaten mensen er al een pint te drinken en bij een kraam van Mieke uit Diksmuide kocht ik matten-taarten. Het is een beetje een cliché, maar zo kwam ik automatisch in het echte België. Wat zou een mens anders zoeken in Meensel-Kiezelegem of Ottignies?’

Maakt ons land daar te weinig gebruik van? Bij de start van de Ronde van Vlaanderen zijn er wel helikopterbeelden van de Grote Markt, maar u stapte de Sint-Carolus Borromeuskerk binnen.

Van Doorn: ‘De Tour de France is een drie durende reclamespot van de Franse toeristische diensten. België zou zeker meer kunnen doen. Pas op, het begint. Kijk naar Gent-Wevelgem. De ondertitel is al ‘In Flanders Fields’ en zowel in beeld, commentaar als parcours wordt de link met de Eerste Wereldoorlog gelegd. Dat is een mooi voorbeeld van regiomarketing. Er zou best wat meer nadruk op kunnen worden gelegd. Al kan je je afvragen of koersliefhebbers die naar de start van de Omloop Het Nieuwsblad kijken, interesse hebben voor het ‘Lam Gods’.

Als morgen Luik-Bastenaken-Luik wordt verreden, hebben we volgens uw boek meer kans om oorlogsmonumenten te zien dan wielmonumenten. Merkte u als Nederlander een verschil in wiel- en bredere cultuur tussen Vlamingen en Walen?

Van Doorn: ‘Ik heb de indruk dat Vlamingen en Walen qua cultuur een beetje met de rug naar elkaar toe leven. Alvast door de politiek, tussen de mensen zelf merkte ik dat niet. Ik had als Nederlander gelukkig geen last van vooroordelen. Grappig vond ik dat uitgerekend de Ronde van Vlaanderenstraat deels over Waals grondgebied loopt en dat je dan terecht komt in de Pays des Collines, waar de hellingen net zo straf zijn als in de Vlaamse Ardennen.’

‘Hoe Vlamingen en Walen tegenover elkaar staan, wisselt van regio. Toen ik in Ronse was, merkte ik dat op restaurant of in winkels mensen makkelijk van Nederlands naar Frans schakelen. Ten zuiden van Leuven is dat al veel minder. Journalist Pascal Verbeken zei iets heel moois: ‘In Brussel begint, zeker voor Nederlanders, Zuid-Europa.’ Maar ook in Wallonië merkte ik dat de liefde voor de fiets en de koers vlot contacten opleverde.’

We sluiten af met een klein zinnetje. ‘Van Evenepoel naar Merckx is het niet ver fietsen’, schrijft Van Doorn. Hij bedoelt het letterlijk, in kilometers, van Schepdaal naar Meise. Maar België droomt ondertussen al bijna vijftig jaar dat ook figuurlijk de afstand overbrugd wordt, en dat dus Remco de fakkel van Eddy overneemt door de Tour te winnen. ‘Sinds Merckx is gestopt (in 1978, red.), wordt elk mogelijk Belgisch talent omarmd en doodgeknuffeld door de Belgische wielersportjournalisten. Dat is een enorme last op de schouders en het is maar de vraag of de benen daaronder niet bezwijken. Nu, als er iemand is die fysiek, qua karakter én door zijn omgeving kans maakt, is het Remco. Als je de Vuelta kan winnen, waarom dan niet de Tour? De andere kant is dat aan die Tour mensen als Jonas Vingegaard en Tadej Pogacar deelnemen. Dat is dus niet zomaar een een-tweetje.’

‘De Ronde van België’ is uitgegeven bij Thomas Rap, telt 768 pagina’s en kost 34,99 euro.

Een jonge Flip van Doorn (midden) op handtekeningenjacht.